

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

כפני **כב' השופט משה גלעד**

בעניין: מדינת ישראל
פרקליטות מחוז חיפה-פלילי
ע"י עו"ד ע. אפשטיין

המאשימה

נגד

ליובה שמאילוב (ת.ז 016920464)
ע"י עו"ד גב' ניצה כהן

הנאשמת

גזר דין

מבוא

ביום 24.9.09 הגיעו הצדדים להסדר טיעון (ת/2), בעקבות הליך גישור שנערך בפני, במסגרתו הוגש כתב אישום מתוקן, ת/1 (להלן: "כתב האישום"). הנאשמת הודתה בעובדותיו והורשעה בביצוען של העבירות הבאות: **תקיפה סתם** – עבירה לפי [סעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977](#) (להלן: "[חוק העונשין](#)"), וכן **מרמה והפרת אמונים**, לפי [סעיף 284 לחוק העונשין](#).

הסדר הטיעון לא כלל הסכם לעניין העונש. עם זאת, ב"כ המאשימה לא התנגדה כי בית המשפט יורה לשרות המבחן להכין תסקיר בעניינה של הנאשמת מבלי שתהא

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

מחוייבת בהמלצותיו ותוך שהודיעה כי תעתור להשית על הנאשמת מאסר בפועל וכן תבקש כי ייקבע שבמעשיה יש קלון.

מעובדות כתב האישום עולה, כי הנאשמת עבדה, במועדים הרלוונטיים לכתב האישום, בתפקיד אחות מעשית במחלקה 2 במרכז לבריאות הנפש טירת הכרמל (להלן: "בית החולים"), ושימשה כעובדת הציבור. בתפקידה זה היתה הנאשמת אחראית על המטופלים, חולי הנפש וחסרי הישע, המאושפזים בבית החולים.

באחד הימים, בין החודשים פברואר עד מאי 2008, במועד מדויק שאינו ידוע למאשימה, במהלך עבודתה בבית החולים, בעת ששהתה הנאשמת בחדר הרחצה עם המטופלת הקשישה, חולת הנפש ר' (להלן: "המטופלת") שהיתה במערומיה, הושיבה אותה הנאשמת על אסלת בית השימוש וכיוונה אליה זרם מים על מנת לרחוץ אותה. במהלך רחיצתה של המטופלת, היכתה הנאשמת מכה אחת על גבה של המטופלת השפופה.

הנאשמת צעקה על המטופלת, דיברה אליה בגסות, ואמרה למטופלת פעמיים: "פויה מסריחה".

במעשיה המתוארים לעיל, תקפה הנאשמת את המטופלת חסרת הישע, וכן בהיותה עובדת הציבור עשתה בתפקידה מעשה הפרת אמונים הפוגע בציבור.

תסקיר שרות המבחן

מתסקיר שרות המבחן עולה כי הנאשמת, ילידת ברית המועצות, נישאה בגיל 21, עלתה לישראל ומאוחר יותר התגרשה. הוריה של הנאשמת נפטרו ושתני אחיותיה מתגוררות בירושלים.

הנאשמת תיארה בפני ק.המבחן מערכת יחסים זוגית שלווה במתחים אשר הלכו והחריפו עד לגירושיה, בשנת 1987, לאחריהם המשיכה לגדל את בתה בגפה. כיום, בתה כבת 33 וסובלת גם היא ממחלות שונות (נזקקה בעבר למספר ניתוחים ועברה אירוע מוחי בשנת 2006).

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

לצורך פרנסת המשפחה למדה הנאשמת והוכשרה כאחות מעשית ולאחר מכן החלה לעבוד בבית החולים, כ- 18 שנים, עד להשעייתה בעקבות ההליך נשוא תיק זה.

עוד נאמר בתסקיר, כי בהערכות התקופתיות שנעשו לה בבית החולים במהלך שנות עבודתה, צוינו אישיותה הנעימה, חריצותה, מיומנותה, יסודיותה, יכולתה להפעיל את החולים הירודים במקלחת, כבודה כלפי המטופלים, תרומתה ליצירת אווירה של אמון הדדי ועוד.

הנאשמת תיארה בפני שרות המבחן כי מצב בריאותה התדרדר בתשע השנים האחרונות (בין היתר היא סובלת מלחץ דם גבוה, קיבלה התקף לב ואף עברה ניתוח בשל גידול בבלוטת התריס). חרף זאת המשיכה לפרנס את עצמה ואת בתה מעבודה זו.

בהתייחס למקרה נשוא כתב האישום ציין שרות המבחן, כי הנאשמת התקשתה להתחבר ולהכיר בפן התוקפני שבמעשיה נשוא כתב האישום, התייחסה למעשיה ב"הפחתה" ושללה הכאת החולה. ככלל, הותירה הנאשמת תחושה של בלבול וצמצום קוגניטיבי ורגשי, ומכאן שהתקשתה להתחבר לפגיעה ברגשותיה ובכבודה של החולה שבטיפול. מאפיינים אלה, כך נטען בתסקיר, מונעים ממנה את האפשרות להיכנס לתהליך טיפולי בשלב זה של חייה.

בשקלול כל המאפיינים שתוארו לעיל, ובשל העובדה שהנאשמת נעדרת כל עבר פלילי ולא זוהו אצלה ערכים עבריינים או אנטי חברתיים, המליץ שרות המבחן על הטלת עונש מאסר שירוצה בעבודות שרות, לצד מאסר מותנה משמעותי.

חות דעת הממונה על עבודות השרות

לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים לעונש, ובשוקלי את האפשרות להשית על הנאשמת מאסר שירוצה בעבודות שרות, הוריתי ביום 9.12.09, כי הממונה על עבודות

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

השרות יגיש לי חוות דעת בנוגע להתאמתה של הנאשמת לריצוי מאסר בדרך של עבודות שרות.

בהתאם לכך, הגיש הממונה על עבודות השרות, ביום 16.12.09, את חוות דעתו, ממנה עולה, כי הנאשמת מתאימה לריצוי מאסר בדרך של עבודות שרות והנאשמת הביעה הסכמתה לרצות את מאסרה בדרך של עבודות שרות.

טיעוני המאשימה לעונש

ב"כ המאשימה עמדה בטיעוניה על החומרה היתירה שבמעשי הנאשמת. לטענתה, הנאשמת פעלה בהיותה עובדת ציבור, וקיבלה את שכרה כעובדת מדינה. משמעות הדברים היא שהמדינה, הציבור, המטופלים ובני משפחותיהם נתנו בה אמון כי תבצע את "מלאכת הקודש" עליה הופקדה, על פי אמות מידה מקצועיות ומוסריות. הנאשמת הפרה אמון זה במודע, ופעלה באלימות ובגסות נגד המטופלת, ישישה אומללה, אשר בערוב ימיה היתה מאושפזת במחלקה הפסיכו-גריאטרית בבית החולים לבריאות הנפש.

עוד טענה ב"כ המאשימה, כי המטופלת שהיתה תלויה לחלוטין, מעצם מחלתה, באנשי הצוות, הושפלה "עד עפר" על ידי הנאשמת ואיש לא יכול היה לשמוע את זעקתה.

לדעת ב"כ המאשימה, המעילה החמורה באמון המטופלת ובאמון הציבור אשר בשרותו עבדה והרמיסה הגסה של אנושיותה נוכח "פערי הכוחות" בין הנאשמת למתלוננת, מחייבים ענישה מחמירה במקרה זה. כמו כן, ביקשה ב"כ המאשימה כי ייקבע שלעבירה אותה ביצעה הנאשמת נלווה קלון (ב"כ המאשימה הפנתה בעניין זה לרע"פ 7120/09 יהושע פורר נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 22.9.09, פורסם ב"נבו").

טיעוני ההגנה לעונש

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

ב"כ הנאשמת ביקשה להתחשב בשינוי סעיף העבירה המיוחס לנאשמת, בעקבות תיקון כתב האישום, מעבירת התעללות לעבירה של "תקיפה סתם" (לפי [סעיף 379 לחוק העונשין](#)), שהינו סעיף התקיפה "הקל ביותר" מבין סעיפי הפגיעה בגוף אשר [בחוק העונשין](#).

עוד הפנתה ב"כ הנאשמת להודאתה של הנאשמת בעובדות כתב האישום המתוקן והחסכון בזמן שיפוטי כתוצאה מכך.

ב"כ הנאשמת ציינה, כי הטעם לרחיצתה של הנאשמת את המטופלת והושבתה על מושב האסלה, הוא שהמטופלת החלה לעשות על צרכיה על עצמה.

לדבריה, אין חולק על חומרת מעשיה של הנאשמת ובעיקר כשמדובר במתלוננת שהינה חסרת ישע ושאין ביכולתה להגן על עצמה, ומכאן שיש להענישה. עם זאת, סבורה היא כי העונש של מאסר בפועל המבוקש על ידי המאשימה, ואף העונש המוצע על ידי קצין המבחן, דהיינו מאסר שירוצה בעבודות שרות, אינו מידתי בנסיבות העניין.

הסניגורית סקרה את נסיבותיה האישיות של הנאשמת, אישה כבת 55, אשר עלתה לארץ בגיל 21 יחד עם בעלה. לאחר 22 שנים התגרשה מבעלה וגידלה את בתה בכוחות עצמה. כדי שתוכל להתפרנס למדה הנאשמת סיעוד, והיא עובדת כ- 18 שנים בבית החולים ומעולם לא היתה מעורבת בפלילים.

הסניגורית הפנתה להתרשמותו החיובית של שרות המבחן ולדו"חות ההערכה התקופתיים שנתקבלו ממעבידה של הנאשמת.

עוד ציינה הסניגורית, את עבודתה הקשה של הנאשמת כאחות סיעודית בבית חולים פסיכיאטרי כשלמרות זאת התמודדה במשך קרוב לעשרים שנה עם עבודה זו בהצלחה ונתפסה כעובדת יעילה, נעימה ומסורה.

באת כוחה של הנאשמת ביקשה להתבונן על עבודתה ותפקודה של הנאשמת כמכלול, ולא לשופטה לפי האירוע הבודד נשוא תיק זה.

הסניגורית ביקשה להתחשב גם במצבה הבריאותי של הנאשמת.

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

עוד הודגש, כי הנאשמת טיפלה במשך כל חייה הבוגרים בחולים מאוד קשים ואף נפגעה מהם (הסנגורית צירפה מסמכים בגין מצבה הרפואי של הנאשמת, לרבות תעודות רפואיות בגין פגיעתה על ידי מטופלים – 1/ס).

כללו של דבר, ביקשה הסנגורית, כי בית המשפט יתחשב בנסיבות חייה הקשות של הנאשמת, היעדר עבר פלילי ותפקודה החיובי במהלך כל השנים, בכל מסגרת בה שהתה. כן ציינה, כי בשל השעייתה של הנאשמת מבית החולים בעקבות ההליכים המשפטיים, היא אינה מקבלת משכורת מלאה.

לאור האמור לעיל, ביקשה הסנגורית להסתפק בהשתת עונש מאסר מותנה על הנאשמת, וכן ביקשה שלא אקבע כי יש קלון במעשיה.

דיון

המעשה אותו ביצעה הנאשמת הוא חמור ומעורר סלידה. הנאשמת תקפה מטופלת ישישה, חולה, חסרת ישע, הנתונה באופן מוחלט לחסדם של הנאשמת ושכמותה, האמונים על הטיפול בה ועל בטחונה האישי.

יכולים אנו רק לשער את חוסר האונים, ההשפלה ותחושת העליבות שבוודאי חוותה הישישה החולה בזמן המעשה. הדברים משתקפים בתקליטור שהוגש ע"י המאשימה.

תפקידו של הצוות הרפואי בבית החולים לשמש מגינים ומושיעים של המטופלים הנתונים לחסדיהם, ומקל וחומר בהיותם חסרת ישע. אותם אחים ואחיות סיעודיים מלווים את החולים במשך כל שעות היום ואחראים לדאוג לכל צרכיהם. זה תפקידם. במקרה זה, הנאשמת ניצלה את תפקידה ומעמדה ובמקום להעניק את הטיפול הטוב ביותר אותו היא נדרשת לתת כעובדת הציבור וכמי שמקבלת את שכרה מן הציבור, מעלה באמון שניתן בה וניצלה את הסמכויות שהופקדו בידיה להתעמרות במטופלת, לפגיעה בה ועל ידי כך פגעה באמון הציבור כולו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

הלכה פסוקה היא כי יש, לעיתים, לתת משקל יתר לשיקולים האישיים של הנאשם העומד בפני בית משפט, בעיקר כאשר אין צפויה יותר סכנה כי יחזור לסורו או כדי לאפשר שיקומו. עם זאת, משקל זה הולך ופוחת כאשר מדובר בעבירות בעלות חומרה, אם על פי החוק, אם על פי הפסיקה ואם בשל חוסר מוסריותן, נפיצותן והסכנה הטמונה בהן לציבור כולו. במקרה זה גובר האינטרס הציבורי על זה האישי והוא מחייב ענישה אשר לוקחת בחשבון גם את גורם ההרתעה ומטרתה לשמש אות ואזהרה לכולי עלמא וזאת, בנוסף לשיקולי הגמול והבעת סלידתו של בית המשפט ממעשים שכיעורם בולט ומידת מוסריותם פגומה ביותר.

לעניין עבירת המרמה והפרת אמונים, נאמר:

"הערך המוגן העומד ביסודה של עבירה זו הוא להבטיח שעובד הציבור הנתון במצב של אמון כלפי המדינה, כלפי הציבור, ישתמש בכוחות ובסמכויות שהקנתה לו המדינה, למטרות שלשמן הופקדו בידיו" (ע"פ 6916/06 ארמון אטיאס נ' מדינת ישראל, תק-על 2007(4), 653, סעי' 53).

וכן נאמר:

"חובתו של כל עובד כלפי מעסיקו היא למלא את תפקידו כמיטב יכולתו, במלוא מרצו, באחריות, בנאמנות, ביושר ובטוהר מידות. כאשר מדובר בעובד מדינה, חלה חובה זו לא רק כלפי המדינה כמעסיק, אלא, ובמיוחד, כלפי הציבור שאותו נדרש העובד לשרת נאמנה ... אמונו של הציבור בשירות המדינה מתבסס על מילוי חובתם זו של עובדי הציבור. אם חלילה לא יעמדו בה, ייפגע אמונו הציבור בשירות

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

הציבורי, ובלא אמון זה - יתקשה השירות הציבורי
למלא את המוטל עליו... " (ע"פ 8808/07 **ניסים בהותי**
נ' מדינת ישראל (פורסם ב"נבו" וההפניות שם).

ככלל, העבירות בהן הורשעה הנאשמת מחייבות עונש מרתיע למען יראו וייראו, למען יוחזר לציבור אמונו במערכת הציבורית ובעובדיה, בכללן במערכת האמונה על טיפול בתשושי הנפש, הזקנים, החלשים והפגועים. על בית המשפט לתרום תרומתו לחיזוק אמון הציבור באמצעות ענישה הולמת.

חרף האמור לעיל, לא אמצה את הדין עם הנאשמת. הענישה היא, כידוע, אינדיבידואלית וכל מקרה נבחן לגופו ועל פי נסיבותיו. במקרה זה יש לזקוף לזכותה של הנאשמת את הודייתה טרם החל משפטה והחסכון בזמן שיפוטי בשל הודאה זו ובנוסף, את העובדה שהודייתה של הנאשמת באה בעקבות הליך "גישור".

סבורני, כי יש חשיבות רבה להליך גישור שבעקבותיו מודה הנאשם. תכליתו למנוע ניהול משפטים מיותר, תוך ניסיון להקל מעט מן העומס המוטל על בתי המשפט ולגרום לכך שמאמצי בית המשפט יופנו לאותם מקרים בהם יש צורך לשמוע את העדים וליתן הכרעת דין מנומקת. על כן, יש לראות בכך גורם לקולא שישוקלל במסגרת כלל שיקולי הענישה ויקבל את משקלו המתאים על פי נסיבותיו של כל מקרה.

כמו כן, התחשבתי בתפקודה רב השנים ללא דופי כשעבודתה הקשה עם מטופלים חולי נפש זכתה להערכה רבה בשל מקצועיותה, אשיותה הנעימה וכבודה כלפי המטופלים.

נתתי דעתי גם להיותה של הנאשמת מושעית מתפקידה מאז תחילת ההליך הפלילי, נסיבותיה האישיות לרבות מצבה הרפואי, וכן, בעיקר, בעובדה כי מדובר במעידה חד פעמית ומטה לחמה, לאחר גזר הדין ייפגע.

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

התחשבתי **בהמלצת** שרות המבחן שאף כי כשמה כן היא, נוהג שבעולם, שבית המשפט מתייחס אליה בכבוד ובהערכה רבים ולא בנקל יסטה הימנה.

לא אוכל לסיים את מלאכתי בתיק זה מבלי להכריע האם במקרה זה יש בעבירה אותה ביצעה הנאשמת קלון.

לעניין הקביעה כי בעבירה מסויימת יש או אין קלון, נפסק כי :

"הקלון אינו נמדד, כמובן, לפי עצם מהותו, על-פי אמות מידה משפטיות, כי מדובר במונה, השאוב מתחום המוסר, אשר אומץ לתוך מערכת הנורמות המשפטיות".

(עש"מ 4/81 שלמה אוהיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4), 494, עמ' 500-499).

הלכה היא, כי בהעדר קריטריונים מדוייקים ומחייבים בחיקוקים הנוקטים במונח קלון, הקביעה כי בעבירה מסויימת יש או אין קלון נקבעת למעשה על פי נסיבות המקרה הספציפיות (בג"צ 178/81 חאלד מחמד עבדל ג'אפר נ' וג'יה עבדל רחמן, פ"ד לו(1), 40 עמ' 51-52 (להלן: "עניין ג'אפר")). בין השיקולים שיש לקחת בחשבון בבוא בבית המשפט לקבוע אם דבק בעבירה קלון נמנים תפקידו של הנאשם, הזמן בו בוצעה העבירה - דהיינו, האם בוצעה במהלך תפקידו אם לאו, חלקו בביצוע העבירה, נסיבות ביצועה ועוד.

עוד נפסק בעניין ג'אפר :

"כשבאים לבחון, בכל מקרה ומקרה על-פי נסיבותיו, אם העבירה שנעברה נגועה בקלון, ראוי לבחון את עובדות המקרה בחינה קפדנית על-פי נורמות,

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

שתהלומנה רמה נאותה של התנהגות מוסרית ואזרחית,
אך עם זאת תוך ראיית הדברים בעיני המציאות ועל-פי
הנסיבות המיוחדות של המקרה" (שם, בעמ' 51-52).

לית מאן דפליג שלקביעה כי בעבירה מסוימת יש קלון השלכות רבות. לעיתים פוגעת היא בזכותו של אזרח להימנות עם נבחרי מועצה מקומית, לעיתים היא שוללת את זכותו של אדם לעסוק במקצוע או במשלח יד מסוים, ולעיתים היא נועלת בפני האזרח את הדלת לכהן במשרה ממשלתית "לפיכך, ראוי לו לבית המשפט...להפעיל את שיקול דעתו במלוא הזהירות הראויה ולהחליט, כי עבירה פלונית שנעברת נגועה בקלון רק במקרים בולטים כאשר נעשה מעשה שאינו חוקי ושהוא מביש ובזוי באופן מובהק, ממיט חרפה על עושהו עד שהקלון דבק בו לאורך זמן" (שם, דברי כב' השופט ד' לוי).

התעמרות, הכאה, השפלה, גידוף ורמיסת כבודו של כל אדם הוא מעשה מבייש ובזוי הממיט חרפה על עושהו. העובדה שהתנהגות זו בוצעה כלפי קשישה, חולת נפש, אשר בערוב ימיה מצאה עצמה מאושפזת במוסד פסיכיאטרי ונתונה לחסדיהם של אחרים, מחזקת את המסקנה כי המעשה ראוי לגינוי מוסרי וכי "מכוער" הוא עד מאוד.

אם לא די בכך, מעשה זה בוצע, כאמור, על ידי מי שהיתה אחראית על הטיפול בישישה, ולדאבון הלב, לא היה איש באותם רגעים שיושיעה.

למרבה הצער, כל אדם יכול להגיע בערוב ימיו ואף לפני כן, למצבה של המטופלת ולהיות נתון אז לשבט או לחסד בידי מטפלו כשהוא לבד, בודד, משפחתו אינה עמו וכל תואריו, מעשיו וכוחו בצעירותו אינם עוד עמו.

"כבד את אביך ואת אמך" נאמר בעשרת הדברות.

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

לפיכך בנתה החברה בתי חולים ומוסדות ועליהם שיגרה את עובדי הציבור, נאמניה, כדי לטפל בהורינו וזקנינו.

הנאשמת הפרה בהתנהגותה חוק ומוסר כאחד וראויה היא בשל כך לעונש ולגינוי.

בהתנהגותה דרסה הנאשמת ברגל גסה גם את הציווי אשר בסעיף 4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו הקובע לאמור:

"כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו".

"כל אדם" נאמר, לרבות – ולדעתי במיוחד – החולים, החלשים, הזקנים ותשושי הנפש.

חברה אשר אינה מכבדת את זקניה, חוליה ותשושי הנפש שלה, היא חברה פגומה ועל בית המשפט לעשות מעשה כדי שלא יישנה כדבר הזה.

לאור האמור לעיל אני קובע כי יש קלון בעבירות אשר בהן הורשעה הנאשמת.

סוף דבר

לאחר ששקלתי את כל השיקולים, לקולא ולחומרה, ולא בלי התלבטות, ובעיקר בשל העובדה כי מדובר במקרה בודד בנוף חייה של הנאשמת, אני משית עליה את העונשים הבאים:

1. 6 חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו בעבודות שירות בבית החולים רמב"ם, על פי חוות דעתו של הממונה על עבודות השרות מיום 16.12.09.

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 דצמבר 2009

ת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' שמאילוב

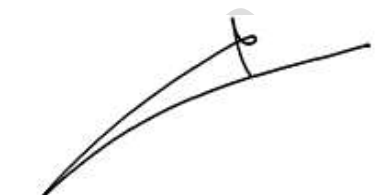
הנאשמת תתייצב לתחילת ריצוי עבודות השרות בביה"ח רמב"ס, ביום
3/1/10.

2. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, לבל תעבור, תוך שנתיים, אחת
העבירות בהן הורשעה.

הודעה לצדדים זכות הערעור לבית המשפט העליון, תוך 45 ימים מהיום.

ניתן והודע היום, י"ב טבת תש"ע, 29.12.2009, בנוכחות הנאשמת וב"כ הצדדים.

משה גלעד

מ. גלעד, שופט

קלדנית: ליאת פ.